

SUMMARY

Tolok I., Pryhodko Yu. Training of military specialists with higher education: innovative approaches.

Innovative approaches to training of military specialists in the system of military education and main trends of its further development are substantiated in this article.

It is showed that among the general world tendencies of innovational development of education, among the tendencies of training military specialists, which are reflected in scientific publications, in the system of military education are fulfilled the following: the self-organization in training specialists; the incessancy of the process of education; the integration of education and science; fundamentalization, informatization, humanization, democratization, standardization, tehnologization of education; the ensuring of the quality of education and its personal focus; the communication with the troops; the analysis of the activity of the graduates; the adjustment of the military-educational process.

Modern competence-based model of training military specialists of different educational levels and levels of management, according to the author, is based on the following principles: standardization; taking into account the specifics of training military professionals of command and engineering profile; gradation; tehnologization; orientation of the normative and vary parts of the content of education on a speciality (specialization) and qualifikation of the military specialists; unity of content of fundamentally-theoretical and practical training of military specialists; comprehensive logistical and financial support.

The innovative approaches to the training military professionals in many areas are grounded. These areas are: enhancing of the level of management of military education; ensuring of real and effective functioning of the system of military education, oriented on all types of training; the formation of a real governmental order on the training of military specialists; creating the optimal network of educational institutions of military education; transition to the new didactic system in training specialists with higher education; establishing monitoring system of military education.

Key words: military education, innovative development, competences, model of specialist, control, didactic system, service career.

УДК 378.167:37.042

С. М. Хатунцева

Бердянський державний педагогічний університет

ОСОБИСТІСНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Стаття присвячена вивченню особистісного підходу до розкриття проблеми індивідуалізації професійної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах. Особистісний підхід розглянуто як ключовий методологічний принцип дослідження педагогічного процесу. Встановлено, що особистісний підхід забезпечує врахування індивідуальних особливостей студента, розвиток і саморозвиток його особистісних та професійних якостей і передбачає створення умов для самореалізації майбутнього фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці. Наголошено, що складність та багатогранність індивідуалізації навчання зумовлює необхідність комплексного аналізу концептуальних підходів до обраної проблеми.

Ключові слова: методологія, дослідження, індивідуалізація, професійна підготовка, особистість, особистісний підхід, розвиток, саморозвиток.

Постановка проблеми. Метою Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року є «підвищення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства, економіки; забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними здібностями, потребами на основі навчання протягом життя» [6]. Базовою основою соціальної інтеграції, стійкого економічного зростання в умовах глобальної економіки є підготовка висококваліфікованих кадрів. Пошук нових підходів до розв'язання проблеми професійної підготовки фахівців зумовлює активізацію наукових досліджень у педагогіці, адже саме від результатів діяльності педагогічних кадрів у великій мірі залежить як стан освіти, так і добробут країни в цілому. Тому залишається актуальним питання підготовки педагогів, здатних працювати на засадах інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу та постійно самовдосконалюватися, професійно зростати. Ключовим ресурсом підвищення ефективності професійної підготовки фахівців у вищій школі є індивідуалізація навчання. У контексті нашого дослідження це вимагає розгляду методологічних засад індивідуалізації професійної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовка майбутніх учителів завжди привертала увагу дослідників: методологічні засади розвитку педагогічної науки (В. Буряк, С. Гончаренко, М. Данілов, І. Зязюн, В. Кремень, В. Нікіфоров, О. Сухомлинська), професійна підготовка фахівців у вищих навчальних закладах (А. Алексюк, В. Галузинський, В. Гриньова, Б. Євтух, О. Коваленко, В. Лозова), різні аспекти особистісно-діяльнісного підходу до навчально-виховного процесу (Г. Балл, І. Бех, Г. Костюк, О. Попова, В. Рибалка, Т. Яценко), проблеми особистісно орієнтованого навчання і виховання (М. Алексеєв, Д. Белухін, Є. Бондаревська, І. Вахнянська, С. Кульневич), питання антропологізму як чинника гуманізації освіти (І. Аносов, А. Троцько, Л. Штефан), системний та синергетичний підходи в освіті (Ю. Конаржевський, Г. Кунц, Г. Єльнікова, С. Курдюмов, І. Пригожин, Л. Виготський, П. Гальперін, Д. Ельконін, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, Н. Талізін), компетентнісний підхід (Ю. Бойчук, В. Євдокимов, Т. Єрмаков, І. Зимня, В. Лунячек, О. Пометун, А. Хуторський), персоналізований підхід (М. Бердяєв, В. Лозова, Т. Рогова, А. Прокопенко), акмеологічний підхід (В. Гладкова, А. Деркач, Г. Коваленко, Н. Кузьміна, Л. Рибалко), історико-педагогічний підхід (М. Богуславський, Л. Ваховський, Т. Завгородня, С. Золотухіна,

О. Микитюк, Н. Побірченко). Ґрунтовний теоретичний аналіз підготовки студентів вищого педагогічного навчального закладу здійснили В. Козаков, В. Семиченко, В. Сластьонін, М. Шкіль. Як основний шлях модернізації освіти визначає особистісно орієнтований підхід Є. Бондаревська. Особистісно-гуманна основа педагогічного процесу висвітлена в роботах Ш. Амонашвілі. Наукові уявлення самоорганізації в змісті освіти відображені в працях Л. Зоріної. Ідеї гуманізації освіти в контексті сучасної теорії особистості подають Є. Шиянов, І. Котова. Проблеми професійного розвитку і саморозвитку особистості досліджено Т. Алексеєнко, О. Іоновою, В. Луговим. Значний доробок у розробці методологічних засад індивідуалізації навчання у вищій школі здійснили С. Архангельський, І. Мейжис, В. Семиченко, В. Сериков, О. Пехота, Б. Федоришин, І. Якиманська та інші науковці. Разом з тим аналіз існуючих джерел доводить необхідність їх інтерпретації щодо підвищення ефективності професійної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах шляхом індивідуалізації навчання.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні положень особистісного підходу до розкриття проблеми індивідуалізації професійної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Ключовою вимогою до організації та проведення наукового дослідження є вивчення сукупності базових пізнавальних засобів, методів, прийомів, що застосовуються в педагогіці з метою визначення позицій, підходів стосовно індивідуалізації професійної підготовки студентів у ВНЗ. У загальній системі методологічного знання розрізняють кілька рівнів методології. Філософське знання наповнює змістом перший рівень методології, загальнонаукова методологія становить другий рівень, третій – конкретно-науковий рівень методологічних підходів вбирає сукупність методів, принципів дослідження і процедур, які застосовують у тій чи іншій спеціальній науковій дисципліні [2, 498–500]. Данилов та інші вчені розрізняють три види методології: часткову – сукупність методів конкретної науки; загальну – сукупність більш загальних методів; філософську – систему найзагальніших діалектичних методів, що спрацьовують на всій ниві наукового пізнання, конкретизуючись і через загальнонаукову, і через часткову методологію [8]. Інші вчені виділяють чотири рівня методології: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий і технологічний (поєднує методику й техніку дослідження) [10]. Аналіз існуючих джерел доводить, що теоретичні та практичні питання підготовки фахівців тією чи

іншою мірою вирішуються через розкриття проблем особистості. Оскільки особистість людини складна та багатогранна, це питання привертає увагу філософів, соціологів, психологів, педагогів та фахівців в інших галузях. Різноманітність поглядів у вивченні людської особистості не виключає їх тісного органічного взаємозв'язку, адже особистість являє собою складний, але цілісний утвір. Кожна людина являє собою особистість, для якої притаманне: певне ставлення до людей; відношення до тих чи інших подій, явищ, предметів; вірогідна поведінка в різних життєвих ситуаціях, зокрема професійних. В. Кузін визначає особистість як людську індивідуальність, що виступає суб'єктом пізнання та перетворення світу. Становлення особистості відбувається через засвоєння соціального досвіду в всіх його проявах. Це відбувається протягом всього життя, а зупинка в розвитку може призвести до втрати певних позитивних властивостей, зумовити рух назад. Особистість учасника навчального процесу підпорядковується законам розвитку й формування комплексу внутрішніх умов і механізмів, що зумовлюють специфічність і організацію поведінки особи. Ці закономірності відображають ставлення людини до інших, до самої себе, до оточуючого мінливого середовища в залежності від особливостей суспільства. Суспільні відносини особистості з організованою соціальною спільнотою, яка характеризується високим ступенем єдності та високою інтенсивністю взаємного впливу між її членами, є підґрунтям формування особистості людини. Особистість кожного учасника освітнього процесу характеризується індивідуальними ознаками, особистісними властивостями. В процесі життєдіяльності погляди особистості, ідеали, цінності багато в чому визначаються умовами, в яких вона знаходиться. Важливо, щоб викладач вищого навчального закладу розглядав навчальний процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток особистості як студента, так і власної. Необхідно підкреслити, що розвиток особистості зумовлює якісні перетворення. При цьому розвиток являє собою динамічне явище, що передбачає збільшення не тільки фізичних можливостей, а й інтелектуальних сил особистості, спрямованих на рішення життєтворчих задач сьогодення. Ключовою цінністю як результату процесу розвитку особистості є здатність до створення нового, до самостійної творчої діяльності. Л. Анциферова підкреслює творчий характер розвитку життєдіяльності, значення виходу особистості за межі власного світу. Дослідниця відзначає два фактори, що створюють можливість такого виходу: діяльність і «відкритість» міжособистісному просторові, і підкреслює процесуальний характер існування особистості.

Розвиток обумовлений життєвими процесами, визначеною погодженістю різних компонентів психічної структури. Л. Яновська [12] пояснює, що життєтворчість як системоутворювальний фактор життєдіяльності розглядається з тих позицій, що особистість є активною системою, що розвивається, і в яких підкреслюється роль трансцендентної і рефлексивної спрямованостей у розвитку особистості. У межах нашого дослідження цінним є твердження Л. Яновської, що творча активність особистості має прояв у створенні індивідуально-неповторного життєвого шляху, а здатність до життєтворчості дозволяє організовувати умови власного життя, перетворювати й розширювати власний життєвий світ, змінювати систему відношень до інших людей і до себе в процесі розвитку індивідуальності. З огляду на проблему підготовки майбутнього педагога з позицій індивідуалізації навчання, важливим моментом є взаємодія, що відбувається між особистістю викладача та студента: активна участь учасників процесу в суб'єктних відносинах дозволяє студенту сприймати реалізовані способи спілкування як власний індивідуальний вибір. Становлення особистості передбачає процес засвоєння індивідом взірців поведінки, певних установок, норм, цінностей, що дозволяють їй бути конкурентоспроможною та успішною. Індивідуалізація передбачає процес самовизначення. М. Кондратьєв та В. Ільїн наголошують, що самовизначення особистості являє собою свідому активність особистості у виявленні та відстоюванні суб'єктної позиції в ситуаціях, що не мають суворо нормативних рішень. При цьому самовизначення особистості являє собою базово-стильовий засіб реагування на різноманітні життєві обставини.

Характеристику особистості з позицій індивідуалізуючого (ідіографічного) підходу подає американський психолог Г. Олпорт. Учений акцентує увагу на проблемах загального й спільного в особистості. Стійкі індивідуальні особливості поведінки особистості, що часто повторюються, але відсутні в більшості інших людей, дослідник характеризує як «особистісні диспозиції». У теорії особистості Г. Олпорт оперує поняттям «пропріум», і визначає його як сукупність усіх боків особистості, її внутрішню єдність. Кінцевим результатом розвитку пропріуму, якому сприяють пропріативні функції, є сформоване зріле «Я» як об'єкт суб'єктивного пізнання й відчуття. Лідер біологічного напрямку в психології британський учений Г. Айзенк говорить про ієрархічну організацію особистості. На загальному рівні розташовані типи, нижчий рівень характеризується звичними реакціями, а найнижчий представлено специфічними реакціями, тобто поведінкою. На нашу думку, під час

дослідження методологічних основ індивідуалізації професійної підготовки студентів у ВНЗ з позицій особистісного підходу, необхідно враховувати питання як особливого в характеристиці особистості, так і загального. Крім того, особистісний підхід ураховує індивідуальні й вікові особливості студента, що є важливим для вирішення проблем індивідуалізації навчання. Оскільки психічна діяльність людини складна, то й підходи до всебічного вивчення проблем особистості мають балансувати на цілісному концептуальному рівні. Дослідники засвідчують, що пізнавальна діяльність будь-якої людини, незалежно від того, що вона пізнає, здійснюється за одними й тими самими законами пізнання. При цьому процес пізнання об'єктивного світу є процесом відображення явищ дійсності. Навчання розглядається як окремий випадок процесу пізнання, який здійснюється в спеціальних умовах під керівництвом викладача, що, в свою чергу, забезпечує глибше розуміння цілісності процесу навчання [5, 30]. Науковці засвідчують, що теорія пізнання як філософська дисципліна аналізує не індивідуальні механізми, що функціонують у психіці і дозволяють тому чи іншому суб'єкту досягти певної пізнавальної мети, а загальні підстави, які надають можливість розглядати цей результат як знання, що виражає дійсний, істинний стан речей [1, 66].

У контексті нашого дослідження цінними є погляди В. Кременя, який загальну ідею цілісного навчального змісту, що є предметом спрямованого теоретичного осмислення й експериментально-прикладної реалізації, конкретизує такими напрямками: створення особистісної форми змісту в контексті організації навчальної діяльності; покладання на вчителя, викладача не тільки ролі предметника, а й ролі педагога-особистості. Автор наголошує, що в новій філософії освіти учень (студент) виступає соціокультурною індивідуальністю, яка постійно розвивається із соціокультурним простором. Студент (учень) – це результат і процес розвитку соціокультурної системи. Тому, зауважує дослідник, головною особливістю сучасного педагогічного мислення є не лише прийняття тих чи інших положень та ідей, а й, насамперед, формування на їх основі цілісних освітніх моделей, які відображають єдину систему як суспільних, так і психолого-педагогічних поглядів, точок зору, думок, переконань. Підґрунтям таких моделей є соціально-філософські підходи до учня (студента). Важливою функцією викладача є вміння сприяти ефективності засвоєння інформації студентом та розвитку критичного усвідомлення вивченого [4, 36–38]. Ми погоджуємося з думкою С. Подмазіна в тому, що нова модель постановки проблем освіти як зразок для вирішення

дослідницьких завдань повинна ґрунтуватися на підставі сучасних наукових уявлень щодо потреб сучасної особистості й суспільства; особливостях їх взаємодії, можливостях, цілях і завданнях освіти в її особистісногенетичному й соціогенетичному аспектах. Науковцем виокремлено декілька принципів стосовно особистісно-орієнтованої освіти: гуманізму, реалізму, діяльності, самоорганізації складних систем, діалектичного редукціонізму (складні явища та процеси з'ясовуються завдяки зведенню їх до простіших явищ та процесів, до законів, які ними управляють), ціннісно-цільової сутності пізнання, інтегративності, діалогової взаємодії [7, 135–139]. А. Коробченко наголошує, що метою процесу освіти (формування, розвитку) особистості є забезпечення інтеграції керованого розвитку й саморозвитку конкретної особистості й суспільства. При цьому поняття особистості виступає ідеальним результатом інтеграції ідей розвитку індивідуальності як складної системи й тенденцій розвитку соціуму. Така змістово-процесуальна інтеграція має спиратися на розуміння того, що на сучасному етапі розвитку людства мета благополуччя індивіда й цілі суспільства більше збігаються, ніж суперечать одне одному. Метою особистісно-орієнтованої освіти є закладення в людину механізмів самореалізації, саморозвитку, адаптації, саморегуляції, самозахисту, самовиховання. Вчений пояснює, сучасний педагог потребує «внутрішньої перебудови», що передбачає самопізнання, самовдосконалення, самоактуалізацію, коригування ставлення до себе та інших, а це, в свою чергу, є умовою розвитку в собі здібностей творчого самовияву, становлення індивідуальності педагога [3]. На думку І. Якиманської, у більш широкому розумінні «особистісно орієнтована освіта» включає в себе низку інноваційних підходів: визнання основною цінністю освіти становлення особистості як індивідуальності в її самотності, унікальності, неповторності; наявність альтернативних форм освіти у вигляді різних типів освітніх закладів, що дозволяють здійснювати диференційований підхід у навчанні; надання кожному учневі можливості вибору шляху розвитку на основі його індивідуальних особливостей [11, 15]. А в більш вузькому значенні – це системне утворення взаємозв'язку учіння, навчання й розвитку. Це утворення авторка характеризує як: розрізнювання змісту освіти й навчання за їх функціями в розвитку особистості учня; достатня критеріальна база, що дозволяє створювати особистісно орієнтовані освітні програми, здійснювати контроль за умовами, що забезпечують розвиток особистості в її динаміці в різні вікові періоди; виявлення професійної позиції вчителя (її змісту, спрямованості, характеру прояву); розробка

критеріїв оцінки професійної діяльності педагога, аналіз його реального внеску в реалізацію особистісно орієнтованого освітнього процесу [11, 34]. Також дослідники в своїх працях звертаються до поняття «індивідуальності». І. Якиманська характеризує індивідуальність як узагальнену характеристику особливостей людини, їх стійкі прояви та ефективну реалізацію в навчанні, грі, роботі, що визначає індивідуальний стиль діяльності як особистісний утвір. Індивідуальність людини формується на основі природних задатків у процесі виховання й одночасно – і це головне для людини – в ході саморозвитку, самопізнання, самореалізації в різних видах діяльності, акцентує авторка.

Оскільки педагогічна діяльність спрямована на створення та збагачення духовних цінностей, наскрізь пройнята елементами нового, необхідно відзначити унікальність творчого потенціалу особистості, її інтелектуальної свободи. Зазначаймо, що з цих позицій всі учасники навчально-виховного процесу є індивідуальністю, самостійною цінністю, а сам процес є самостійним у своєму розвитку, оскільки опосередковується індивідуальною природною своєрідністю, неповторністю, оригінальністю як студентів, так і викладачів. Будь-які педагогічні впливи завжди забарвлюються психо-фізіологічними, особистісними властивостями індивіда, що включаються в структуру індивідуальності через його активність. Особистісний підхід спрямований на виявлення можливостей самобутнього характеру навчального процесу, обумовленого особистісними властивостями його учасників та передбачає дослідження ієрархії цілей їх особистісного розвитку та саморозвитку. Крім того, цей підхід дозволяє виокремити специфічний зміст підготовки педагогів, що розвиває складові індивідуальності майбутнього фахівця. Є. Бондаревська наголошує, що особистість розвивається не тільки як суб'єкт пізнання, суб'єкт життєдіяльності, але й суб'єкт культури. Прогресивною, на наш погляд, є думка В. Серікова [9], який пропонує організовувати освітній процес таким чином, щоб особистість могла стати не тільки суб'єктом власної навчальної діяльності, але й усього власного життя. Для цього, зауважує науковець, потрібно забезпечити суб'єкту не тільки інтелектуальний розвиток, а й особистісний, розвивати здібності до стратегічної діяльності, креативність, критичність, смислотворчість, систему потреб і мотивів, здатність до самовизначення, саморозвитку, позитивну Я-концепцію. Отже, особистісний розвиток студента має відбуватися згідно з його індивідуальними особливостями, здібностями та потребами на основі навчання протягом життя.

У літературі подається декілька тлумачень особистісного підходу в освіті: як етико-гуманістичний принцип спілкування педагога і вихованця, як принцип синтезу напрямів педагогічної діяльності навколо її головної мети – особистості, як пояснювальний принцип, що розкриває механізм особистісних новоутворень у педагогічному процесі, як принцип свободи особистості в освітньому процесі в сенсі вибору нею пріоритетів формування особистісного сприйняття змісту, що вивчається, як принцип надання пріоритету індивідуальності в освіті в якості альтернативи колективно-нівелювальному вихованню, як ключовий методологічний принцип вивчення, дослідження, організації педагогічного процесу (зі специфічними цілями, змістом, технологіями), який орієнтований на розвиток і саморозвиток власне особистісних властивостей індивіда [9, 19–20]. У межах нашого дослідження особливо цінним є останнє трактування зазначеного підходу, оскільки індивідуалізація, як організація процесу навчання, передбачає залучення особистості до активної пізнавальної діяльності з урахуванням її індивідуальних особливостей, а це, у свою чергу, спонукає до розвитку здатності до самоактуалізації, самонавчання, самовиховання, самоконтролю, самореалізації, до розгортання її індивідуальності та саморозвитку.

Висновки. Таким чином, аналіз існуючих джерел засвідчує, що підґрунтям індивідуалізації професійної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах є особистісний підхід, оскільки передбачає врахування індивідуальних особливостей студента, розвиток і саморозвиток його особистісних та професійних якостей. Крім того, зазначений підхід орієнтований на створення умов для саморозвитку та самореалізації майбутнього фахівця, здатного вирішувати проблеми сьогодення, окреслювати перспективи на майбутнє та бути конкурентоспроможним на ринку праці. **Перспективи подальших наукових розвідок** вбачаємо в комплексному аналізі концептуальних підходів індивідуалізації професійної підготовки студентів у ВНЗ для ефективного обґрунтування науково-методичних засад обраної проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глоссарий современного образования / [под ред. В. И. Астаховой и А. Л. Сидоренко]. – Х. : Око, 1998. – 272 с.
2. Енциклопедія освіти / АПН України ; [голов. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Коробченко А. А. Проблеми особистісно орієнтованого навчання у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / А. А. Коробченко. – Режим доступу : http://bdpu.org/scientific_published/pedagogics_4_2005/1.

4. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.
5. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : [навч. посіб.] / С. У. Гончаренко, П. М. Олійник, В. К. Федорченко [та ін.] ; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К. : Вища шк., 2003. – 323 с.
6. Указ Президента України № 344/2013 Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25 лип. 2013 р. № 344/2013 // Президент України : офіц. інтернет-представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
7. Подмазин С. И. Личностно ориентированное образование : социал.-филос. исследование / С. И. Подмазин. – Запорожье : Просвіта, 2000. – 250 с.
8. Проблемы методологии педагогики и методики исследований : [монография] / под ред. М. А. Данилова, Н. И. Болдырева. – М. : Педагогика, 1971. – 352 с.
9. Сериков В. В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем / Владислав Владиславович Сериков. – М. : ИК Логос, 1999. – 272 с.
10. Юдин Э. Г. Системный подход и принцип деятельности / Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1978. – 392 с.
11. Якиманская И. С. Технология личностно-ориентированного обучения в современной школе/ И. С. Якиманская. – М. : Сентябрь, 2000. – 176 с.
12. Яновська Л. В. Динаміка здатності до життєтворчості особистості у дорослому віці : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Л. В. Яновська. – Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2006. – 18 с.

РЕЗЮМЕ

Хатунцева С. М. Личностный подход как методологическая основа исследования индивидуализации профессиональной подготовки студентов в высших педагогических учебных заведениях.

Статья посвящена изучению личностного подхода к раскрытию проблемы индивидуализации профессиональной подготовки студентов в высших педагогических учебных заведениях. Личностный подход рассмотрен как ключевой методологический принцип исследования педагогического процесса. Установлено, что личностный подход обеспечивает учет индивидуальных особенностей студента, развитие и саморазвитие его личностных и профессиональных качеств и предусматривает создание условий для самореализации будущего специалиста, конкурентоспособного на рынке труда. Отмечено, что сложность и многогранность индивидуализации обучения предопределяет необходимость комплексного анализа концептуальных подходов к избранной проблеме.

Ключевые слова: методология, исследование, индивидуализация, профессиональная подготовка, личность, личностный подход, развитие, саморазвитие.

SUMMARY

Khatuntseva S. Personal approach as a methodological basis of the research of individualization of training students in higher educational institutions.

This article is dedicated to the study of personal approach to resolve the issue of individualization of training students in higher educational institutions. The personal approach has been considered as a key methodological principle of study of the pedagogical process. It has been found that personal approach takes into consideration student's individual characteristics, development and self-development of his personal and

professional qualities and establishes the conditions for self-realization of future specialist, competitive in the labour-market. Scientific interpretation on this problem has been analysed. It has been emphasized that the complexity, diversity and interdisciplinary status of individualization of future teachers' training cause the study of the problem outlined in the coordinate system defined by the different levels of the methodology of science. Personality development involves qualitative changes. The personal approach takes into account student's individual and age peculiarities, which is important to solve the problem of individualization of learning. Pedagogical influence is always painted by psychophysiological and personality characteristics of a person which are included in the structure of individuality through his activity. The personal approach is aimed at identifying opportunities for distinctive nature of the educational process caused by personal characteristics of the participants and involves the study of the hierarchy of objectives of personal development and self-development. What's more, this approach allows to distinguish the specific content of teachers' training which develops the components of the personality of a future specialist. Student's personal development should be in accordance with his individual characteristics, abilities and needs based on the lifelong learning. Individualization as the organization of the learning process provides the person's involvement in active cognitive activity based on his individual characteristics. The personal approach is aimed at creating conditions for self-development and self-realization of a future specialist who is able to solve the problems of present time, outline the prospects for the future and be competitive in the labour market. It has been emphasized that the complexity and diversity of individualization of learning cause the necessity of a complex analysis of conceptual approaches to the given problem.

Key words: *methodology, research, individualization, students' training, personality, personal approach, development, self-development.*